

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 22. szám
2010. november 19.

Gabona és Ipari Növények
XIII. évfolyam 22. szám
2010. 45. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyiné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	11
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	11
Külpiaci információk.....	12
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek ..... jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	25

GABONAPIACI JELENTÉS

- Az USA agrárminisztériuma (USDA) szerint a kukorica globális kibocsátása 6, felhasználása 3%-kal haladhatja meg a folyó gazdasági évben az előző szezont, ugyanakkor a zárókészlet 12,7%-kal eshet vissza.
- Az USA-ban a kukorica zárókészlete az előző gazdasági évihez képest megfelelőzhet.
- Az Európai Unión belül Romániában számottevően, 23%-kal nőhet a kukorica termése az idén, ezzel Franciaország után az EU második legnagyobb kukorica-termelőjévé válhat.
- A kedvezőtlen kínai és írországi hírek hatására zuhant a gabonafélék jegyzése a chicagói és a párizsi árutőzsdéken.
- Megállt az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői árának növekedése Magyarországon.

Világpiaci kitekintés: kukorica

Az USA agrárminisztériumának (USDA) novemberi adatai szerint a kukorica **globális** kibocsátása 818,5 millió tonna körül várható a 2010/2011. gazdasági évben, amely kisebb ugyan az októberi prognózisnál, de még így is 6%-kal meghaladja az előző szezont termését. Ezzel egyidejűleg a korábbihoz képest 2 millió tonnával nagyobb, 837 millió tonna felhasználást valószínűsítnek, amely 3%-kal múlja felül az előző szezont. A várható felhasználás a 2006/2007. gazdasági év óta először haladja meg ismét számottevően a megtermelt mennyiséget. A tengeri globális zárókészletét az októberi adatokhoz képest 3 millió tonnával lefelé módosították (129 millió tonna), ami a 2009/2010. gazdasági évihez viszonyítva 12,7%-os visszaesést jelent. Ezzel az elmúlt néhány év legalacsonyabb szintjére süllyedhet a kukorica átmenő készlete a világon. A készlet/felhasználás aránya megközelítheti a 2006/2007. gazdasági évet jellemző, 15% körüli értéket.

Az **USA-ban** a korábban prognosztizálnál 3, az előző évinél 14,5 millió tonnával kevesebb, azaz 318,5 millió tonna kukorica takarítható be a 2010/2011. gazdasági évben. A felhasználás 3,5%-kal 291 millió tonnára emelkedhet. Az észak-amerikai országban az előző szezonthoz képest megfelelőzhet a folyó gazdasági év zárókészlete, így várhatóan alig haladja majd meg a 20 millió tonnát. Amennyiben ez realizálódik, annak komoly árfelhajtó hatása lehet jövőre. Ilyen alacsony készletszintre nem volt példa az elmúlt évtizedben. Ez egyben azt is jelenti, hogy a készlet/felhasználás aránya is kritikus értéket, 7,2%-ot érhet el (megjegyzendő, hogy a 2006/2007. gazdasági évben, amikor szintén alacsony volt a készletszint, ez az érték 14,4% volt).

Argentínában a jelenlegi prognózisok szerint rekord mennyiségű, 26 millió tonna kukorica teremhet a folyó gazdasági évben. Ezek alapján 18 millió tonna exportot valószínűsítene, amelyből az első 5 millió tonnát a napokban hagyta jóvá a kormány.

Az **Európai Unióban** a kukorica kibocsátása és felhasználása egyaránt 3,6%-kal, a zárókészlete 4%-kal csökkenhet az USDA szakértői szerint a folyó gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva. A közösség legnagyobb kukoricatermelő tagállamai közül Franciaországban 13,6%-kal, Olaszországban 3,5%-kal lehet kevesebb a termés az idén, mint egy évvel korábban.¹ Romániában ellenben közel 23%-kal több tengerit takaríthatnak be 2010-ben, mint 2009-ben, ezzel az Unió második legnagyobb kukoricatermesztő országává léphet elő, megelőzve Olaszországot és Magyarországot. Hazánkban a korábban prognosztizáltnál valamivel kevesebb, 7 millió tonna kukorica betakarítása várható az idén.

Néhány európai ország várható kukoricatermése 2010-ben

	2009*	2010**	2010/2009 (%)
millió tonna			
Ausztria	2,2	2,0	90,9
Bulgária	1,3	1,9	146,2
Franciaország	15,4	13,3	86,4
Németország	4,5	4,0	88,9
Görögország	1,5	1,1	73,3
Olaszország	8,5	8,2	96,5
Románia	7,4	9,1	123,0
Szlovákia	1,0	1,1	110,0
Spanyolország	3,1	2,9	93,5
Horvátország	2,2	2,1	95,5
Szerbia	6,4	6,5	101,6

* Becslés.

** Előrejelzés.

Forrás: IGC

Az USDA november eleji jelentésében szereplő adatok inkább áremelő hatásúak voltak, a kedvezőtlen kínai és ír hírek (lásd: Olajnövény-piaci jelentés, 17. oldal) azonban erőteljes árzuhanást indukáltak a chicagói és a párizsi **árutőzsdéken** (5-8. ábrák). A búza front havi jegyzése tonnáként 35, a kukoricáé 20 dollárral csökkent Chicagóban, illetve 16 és 8 euróval Párizsban november 9–16. között. Ezt követően megnyugodtak a kedélyek a tőzsdéken, és kisebb korrekcióra került sor az USA-ban és Európában is, hiszen továbbra is erős kereslettel és szűkös kínálattal számolnak a terménypiacokon.

¹ Nemzetközi Gabonatanács (IGC)

Hazai helyzetkép

Az utóbbi néhány hét száraz időjárása kedvezett az őszi munkáknak Magyarországon. Az MgSzH november 15-i jelentése szerint a kukorica 80%-át már betakarították, közel 6 millió tonna van a magtárakban. Csekély lemaradás a kukoricatermesztés szempontjából kisebb jelentőséggel bíró területeken, Nógrád, Vas, Veszprém, Zala és Győr-Moson-Sopron megyékben van. Az őszi búza vetése is jól halad, a tervezett 1,08 millió hektár 87%-án került a földbe a mag a jelzett dátumig.

Megállt az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői árának emelkedése hazánkban. Az étkezési búza termelői ára a 2007. évihez hasonlóan alakult az idén (1. ábra). A szűkös hazai kínálattal kapcsolatos félelmek, hírek magas szinten tartják az árát a fizikai piacon és a tőzsdén is (3. ábra). A takarmánykukorica folyamatosan bővülő kínálatát tükrözi a termelői ár lassú mérséklődése (2. ábra). A korábban becsültnél és az előző évinél kisebb termés valószínűsíthető, és a kereslet továbbra is erős a termény iránt, ami visszafogja az ár csökkenését. A végleges európai és hazai kínálat fogja beárazni a piacot az év végére. Az étkezési búza termelői ára 93, a takarmánykukoricáé 59%-kal haladta meg a 45. héten az egy évvel korábbit (2. táblázat).

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (45. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 44. hét	2010. 45. hét	2010. 45. hét / 2010. 44. hét [%]
Étkezési	tonna	-	7 322,41	483,90	2 037,37	8 778,99	430,90
búza	Ft/tonna	-	53 221,72	50 726,97	53 711,16	53 548,90	99,70
Takarmány-	tonna	-	-	-	183,10	147,12	80,35
búza	Ft/tonna	-	-	-	47 198,25	52 317,05	110,85
Takarmány-	tonna	31 502,55	36 332,47	5 456,38	33 671,36	73 291,39	217,67
kukorica	Ft/tonna	42 202,57	41 161,60	44 275,22	43 247,19	41 840,84	96,75
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

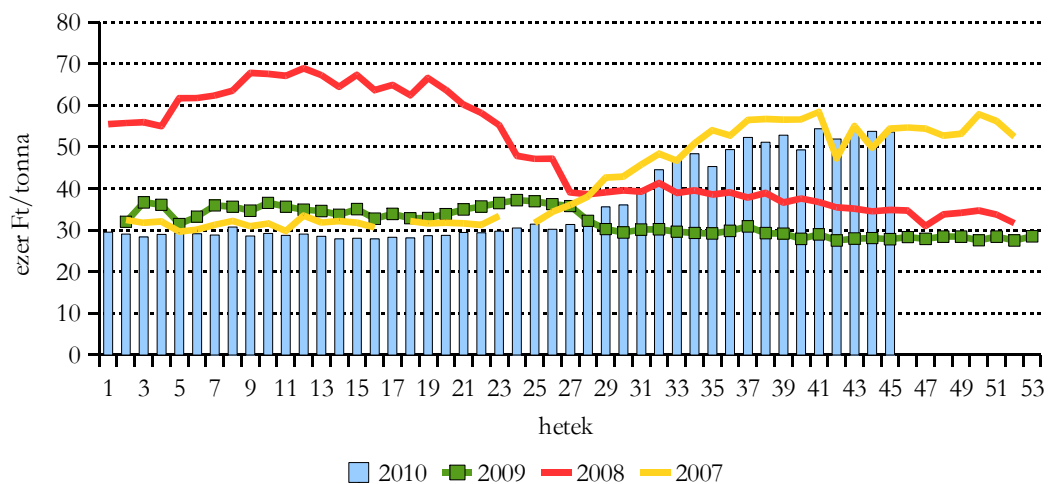
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 45. hét	2010. 44. hét	2010. 45. hét	2010. 45. hét / 2009. 45. hét [%]	2010. 45. hét / 2010. 44. hét [%]
Étkezési	tonna	15 621,92	2 037,37	8 778,99	56,20	430,90
búza	Ft/tonna	27 801,15	53 711,16	53 548,90	192,61	99,70
Takarmány-	tonna	-	183,10	147,12	-	80,35
búza	Ft/tonna	-	47 198,25	52 317,05	-	110,85
Takarmány-	tonna	25 626,76	33 671,36	73 291,39	286,00	217,67
kukorica	Ft/tonna	26 244,92	43 247,19	41 840,84	159,42	96,75
Takarmány-	tonna	201,08	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	23 601,84	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

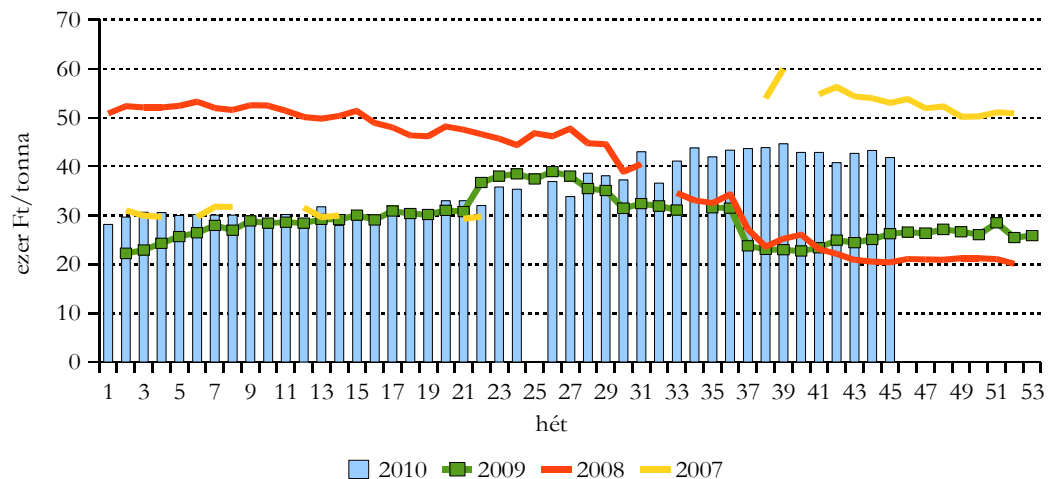
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

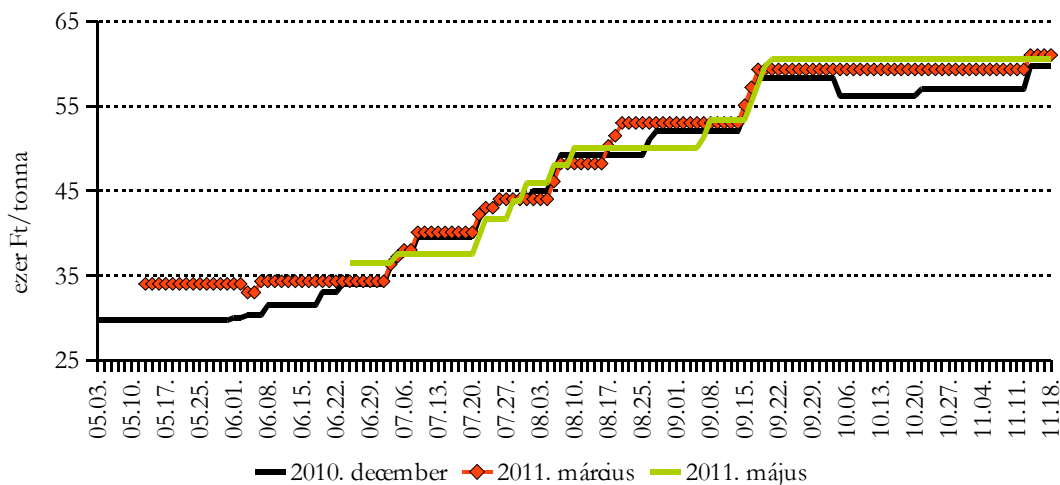

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

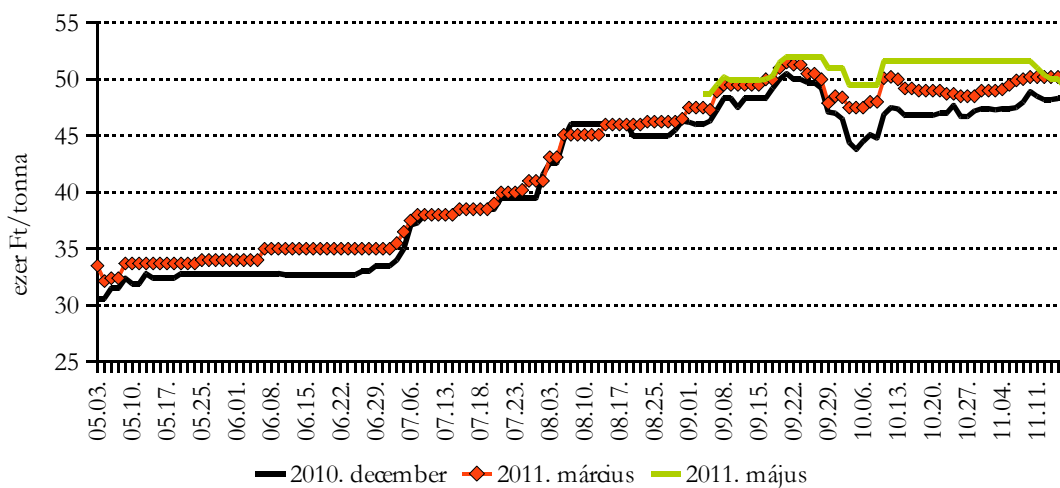
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

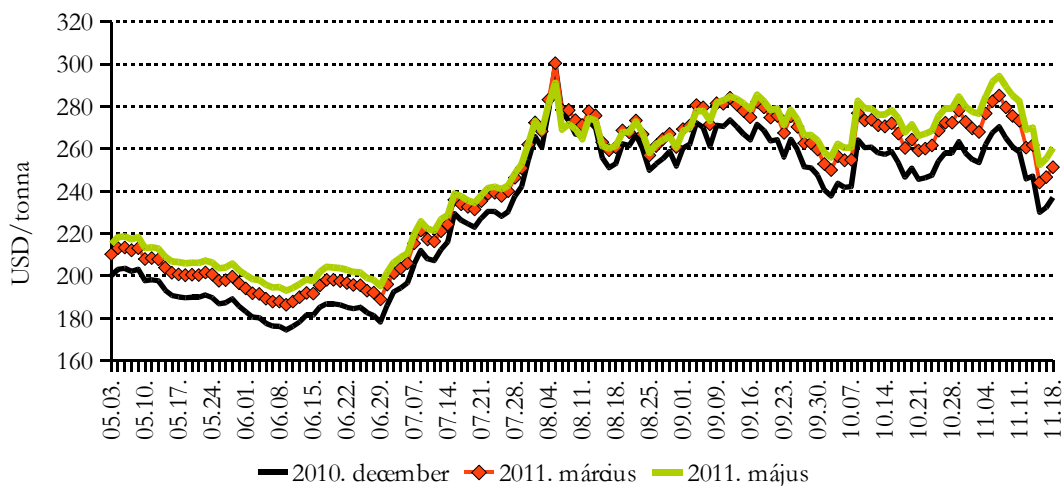

Forrás: BÉT

5. ábra

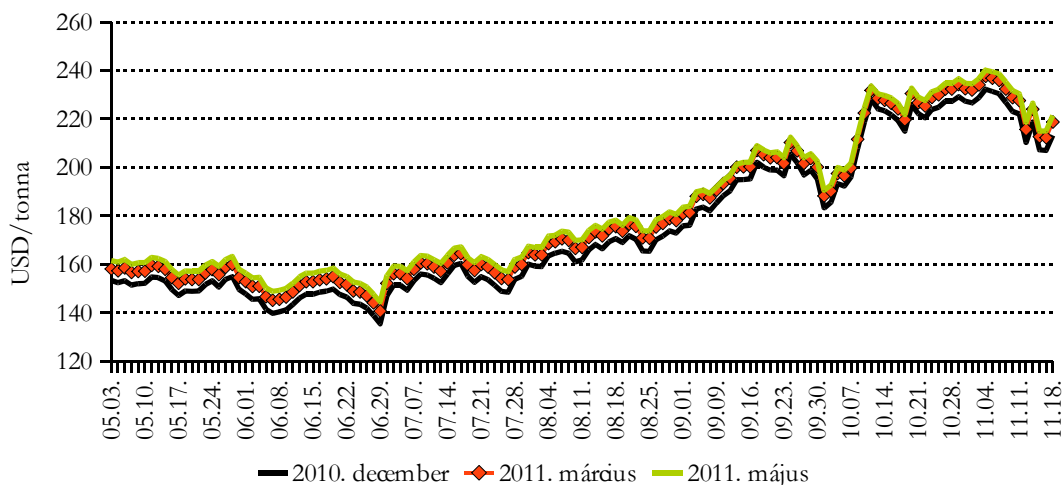
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

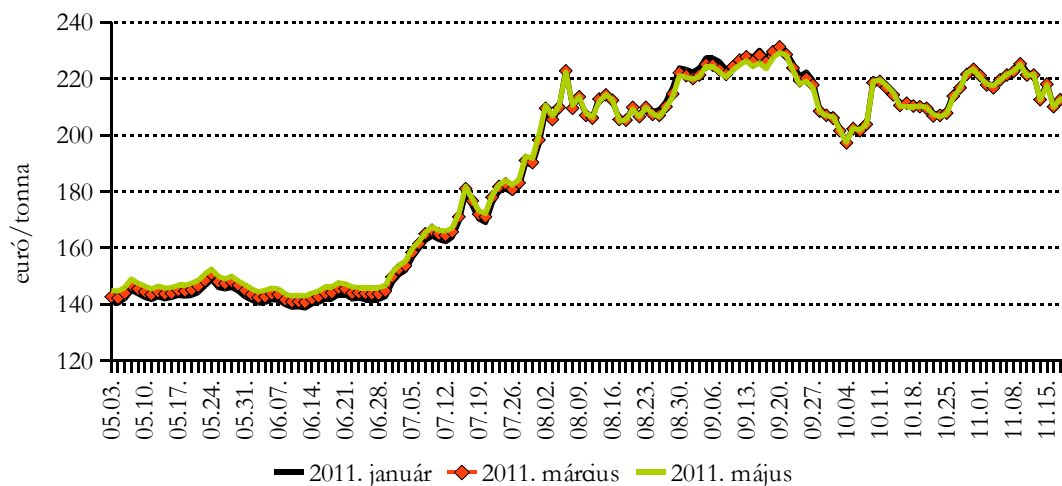
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

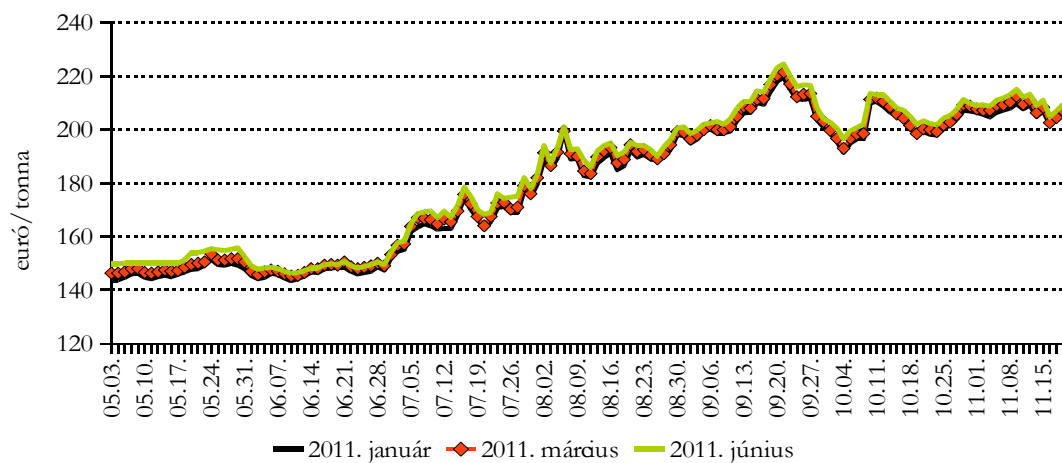
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 45. hét	2010. 44. hét	2010. 45. hét	2010. 45. hét / 2009. 45. hét [%]	2010. 45. hét / 2010. 44. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1855,29	453,4	1193,56	64,33	263,25
ömlesztett	Ft/kg	55,77	83,01	82,43	147,8	99,3
Finomliszt BL 55	tonna	1766,65	799,36	1478,05	83,66	184,9
zsákos	Ft/kg	57,76	85,36	83,42	144,44	97,72
Finomliszt BL 55	tonna	1025,51	572,47	913,22	89,05	159,52
zacskós	Ft/kg	63,48	89,7	88,74	139,8	98,93
Rétesliszt BFF 55	tonna	78,67	24	36	45,76	150
ömlesztett	Ft/kg	63,7	90	90,44	141,97	100,49
Rétesliszt BFF 55	tonna	35,64	20,05	46,8	131,31	233,42
zsákos	Ft/kg	63,05	89,82	89,19	141,46	99,3
Rétesliszt BFF 55	tonna	68,4	50,46	70,18	102,61	139,08
zacskós	Ft/kg	70,46	99,11	94,83	134,59	95,69
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1004,42	325,15	630,24	62,75	193,83
ömlesztett	Ft/kg	52,45	80,01	80,92	154,3	101,14
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1003,15	670,23	715,02	71,28	106,68
zsákos	Ft/kg	56,35	79,95	81,61	144,82	102,08
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	600,62	69	324,88	54,09	470,84
ömlesztett	Ft/kg	58,95	86	88,46	150,07	102,86
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	53	31,15	63,3	119,43	203,21
zsákos	Ft/kg	66,45	96,13	91,26	137,34	94,94
Étkezési búzadara AD	tonna	61,18	28,4	53,84	88	189,58
zacskós	Ft/kg	77,02	105,61	100,55	130,55	95,21

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. november	2010. október	2010. november*
Finomliszt BL 55	160	154	151
Fehér kenyér	216	247	236
Félbarna kenyér	210	244	241
Étkezési búzadara AD	178	185	193

* 2010. november 16-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. november 12.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. január	212,50	58 665	2010. december	245,88	49 781	2010. december	268,20	54 300
2011. március	212,50	58 665	2011. március	260,67	52 775	2011. március	273,99	55 472
2011. május	212,50	58 665	2011. május	269,12	54 486	2011. május	277,57	56 197
2011. augusztus	189,25	52 246	2011. július	273,62	55 397	2011. július	279,32	56 551
2011. november	195,00	53 834	2011. szeptember	281,06	56 903	2011. szeptember	282,16	57 126
2012. január	195,50	53 972	2011. december	287,67	58 242	2011. december	287,58	58 223

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. december	273,62	55 397	2010. november	163,25	52 922
2011. március	278,95	56 476	2011. január	166,50	53 976
2011. május	282,16	57 126	2011. március	169,50	54 949
2011. július	284,74	57 648	2011. május	170,50	55 273
2011. szeptember	285,84	57 871	2011. július	173,35	56 197
2011. december	290,06	58 726	2011. november	144,00	46 682

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CBOT, Chicago	
	euró/tonna	Ft/tonna		USD/tonna	Ft/tonna
2011. január	205,00	56 594	2010. december	210,24	42 565
2011. március	206,25	56 939	2011. március	215,75	43 681
2011. június	209,00	57 699	2011. május	218,60	44 258
2011. augusztus	211,50	58 389	2011. július	219,98	44 537
2011. november	185,00	51 073	2011. szeptember	208,66	42 245
2012. január	182,50	50 383	2011. december	200,49	40 591

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2011. február	424,50	117 192
2011. május	426,75	117 813
2011. augusztus	411,00	113 465
2011. november	414,00	114 293
2012. február	417,00	115 121
2012. május	416,50	114 983

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 45. hét		2010. 45. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	126	34 508	221	61 058	november
La Pallice	-	-	223	61 610	február
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	127	34 826	226	62 439	november
Würzburg	-	-	203	55 947	november
Köln	-	-	218	60 229	november
Drezda	108	29 616	203	56 085	november
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	130	35 649	-	-	november
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	250	69 070	november
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	128	35 034	-	-	január
Bordeaux/Bayonne	-	-	198	54 703	november
La Pallice	-	-	202	55 809	december
Németország					
Hamburg	136	37 294	220	60 782	november
Hollandia					
Rotterdam*	-	-	211	58 295	november

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

		2010. 45. hét	
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	186	51 476	december
Franciaország			
Rouen	185	51 112	november
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	195	53 875	november
Hannover	185	51 112	november
Drezda	170	46 968	november
München	174	47 935	november
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	-	-	-
Spanyolország			
Tarragona	193	53 322	november
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	198	54 703	november
Hollandia			
Rotterdam*	208	57 466	november
Belgium			
Brüsszel	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzések

	2010. 11. 05.		2010. 11. 12.		Szállítási	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna	hónap	
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	392,07	76 045,90	-	-	november	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	-	-	296,50	60 029,39	december	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	317,30	61 543,51	314,30	63 633,18	november	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	-	-	288,90	58 490,69	december	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	342,60	66 450,70	347,20	70 294,11	november	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	333,20	64 627,47	337,80	68 390,99	november	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	262,10	50 836,92	240,90	48 772,61	december	FOB US Gulf
Argentína	-	-	236,80	47 942,53	december	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	265,20	51 438,19	265,00	53 651,90	november	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- A novemberi USDA jelentés ismét megmozgatta a terménypiacokat
- November második felében profitrealizálás indult a tőzsdéken az ír válság és a bejelentett kínai inflációs politika miatt
- Magyarországon a november közepéig betakarított napraforgómag termés 973 ezer tonna
- A BÉT-en 130 ezer Ft/tonna közelében a napraforgómag jegyzése

Világpiaci kitekintés

November első két hete izgalmasan alakult az árutőzsdéken, mert a november 9-i USDA jelentés tovább erősítette a „rally”-t a piacokon, aztán a kínai és az írországi hírek megállították az emelkedést.

Az USDA a kukorica, a szójabab és a búza esetében is csökkentette a termésbecsléseket és a kínálat fokozódását jelezte, a kínálat ezen növényekből eddig sem volt elegendő a kereslet kielégítéséhez. A vártnál gyengébb idei termés mellett a készletek szintje is drasztikus mértékben csökkent (a júniusban vártak a felére), a készlet-felhasználás aránya már rég nem volt ilyen alacsony szinten a búza, a kukorica és a szójabab esetében. Az idei észak-amerikai szójababtermésre vonatkozó előrejelzést 91,85 millió tonnára csökkentették, amely 1%-kal kevesebb az októberben vártnál. A csökkenő terménymennyiség mellé növekvő feldolgozás és export társul. Az USDA a közölt várakozások hatására a 2010/2011-es gazdasági évre 7%-kal 393-448 USD/tonnára emelte a szójabab várható termelői átlagárát.

A szójabab határidős árát tovább emelte Chicagóban a fokozódó kínai import és a dél-amerikai térségben uralkodó kedvezőtlen időjárás (La Nina jelenség). Az amerikai farmerek a betakarított szójabab csaknem 50%-át beraktározták a még magasabb árak reményében. A kukorica és búza áremelő hatása mellett a gyapot száguldása is magával húzta a szójababot. A gyengélkedő dollár és az amerikai 600 milliárd dolláros kötvényfelvásárlás pedig a pénzt biztosította a befektetők számára. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab januári jegyzése november 11-én 493 USD/tonna volt (június 1-jén 335 USD/tonna), amely az utóbbi 17 hónap legmagasabb szintje.

A további áremelkedésnek kedvező híreket hamar a háttérbe szorították a Kínából és Írországból érkező információk. Írország államháztartása veszélybe került, így immár a sokadik uniós ország, amelynek finansziális gondokkal kell megküzdenie. A G-20-as csúcst is nagyban befolyásolta az ír helyzet, a dollár gyengülése erősödésbe csapott át az euróval szemben, az árfolyam rövid idő alatt 1,43-ról 1,34-re esett vissza. A román és görög kollégáikhoz hasonlóan az ír vezetők is kénytelenek voltak nemzetközi segítséget kérni, amely várhatóan egy több 10 milliárd dolláros

IMF „mentőcsomagot” eredményez (a mentőcsomag híre ismét 1,36-ra erősítette az eurót a dollárral szemben).

A Kínából érkező hírek is visszavetették a piacokat november 15-e után. A kínai vezetést a 4,4%-os infláció aggasztja és különösen a 10,1%-os októberi élelmiszer áremelkedés. Kína az emelkedő árakra válaszul piaci regulátorok bevezetését tervezi, amellyel a kínai bel- és importpiacot is szabályozná. A legnagyobb hangsúlyt a spekuláns elemekkel szembeni fellépés kapta. A tervezett eszközök között szerepel a szubvenció, az ármeghatározás és a piacot torzító tevékenységek büntetése. A szabályozás hatására csökkenhet több termény esetében a kínai import, ezért az ezzel kapcsolatos félelmek is inkább az árcsökkenés felé hatottak.

A nemzetközi árutőzsdéken a negatív hírek hatására elindult a profitrealizálás november második hetében. Az árak visszaesése pár napig tartott, majd stabilizálódtak a hangulat javulásával. Az árcsökkenés mértéke terményenként változó volt. Az intenzitás mértékét jelzi, hogy a búza és kukorica jegyzése naponta 4-5%-kal is esett, végül 15-20%-os árcsökkenést értek el Chicagóban bő egy hét alatt a korábbi hét rekordszintjeihez képest. A szójabab jegyzése „csak” 10%-ot veszített az értékéből, mert az olajnövénypiac fundamentálisan stabilabb lábakon állt, mint a gabonapiac. A CME/CBOT-on a szójabab januári jegyzése 442 USD/tonna volt november közepén.

A profitrealizálás már várható volt, mert az árupiaci „rally” több hete megállás nélkül tartott. Az ír helyzet megoldódása és a kínai inflációs politika beárazása után a terményárak visszatérhetnek a növekvő pályára. A spekulánsok és intézményi befektetők további lehetőségeket látnak a terménypiacokon, illetve rövid távon túl sok fundamentális indok szól a „bikák” mellett, ezért a jegyzések a korábbinál magasabb szintre is emelkedhetnek. A piaci hangulatot egyre inkább a déli féltekén várható termés határozza meg. Az északi féltekén az ősszel és tavasszal vetendő növények területének nagysága kap nagy hangsúlyt. Az előrejelzések szerint az USA-ban a kukorica nagyobb területeket vehet el a szójababtól és a búzától. Az őszi időjárás is nagyban meghatározza a növények versenyét, mert néhol a sok csapadék, máshol a szárazság nehezíti a talajelőkészítést és a vetést.

Az USDA 30,1 millió tonnára csökkentette (31 millió tonnáról) a várható globális napraforgómag termést és 11,1 millió tonnára (11,5 millió tonnáról) a globális napraforgóolaj előállítás előrejelzését a 2010/2011. gazdasági évre. A kisebb termelés miatt a napraforgóolaj nemzetközi forgalma is jelentős mértékben csökkenhet, amit főként az EU érez majd meg. A kieső mennyiség pótlása miatt megnőhet az EU repce- és pálmaolaj importja, illetve a szójaolaj előállítása. Az idén várható globális napraforgódara mennyiségét 400 ezer tonnával 12 millió tonnára csökkentette az USDA. Az orosz napraforgódarát szinte teljesen felszippantja a bővülő orosz állattenyésztés. Az EU-ban szójadarával helyettesíthetik a kieső napraforgódara mennyiségét. A szójabab és származékainak importja jelentősen nőhet a 2010/2011. időszakban az Unióban. Az EU-s szójaimportnál fontos kérdés a GMO-mentesség, igaz a korábbi zéró tolerancia enyhülni látszik (0,1% lett a megengedett GMO-arány). A GMO-mentességhez kapcsolódó hír még, hogy Brazíliában támogatási programot indítanak a GMO-mentes termelés segítéséhez.

A Syngenta 160 millió dollárért megvásárolta a Monsanto magyar és spanyol napraforgó üzletágát. Az üzletet az Európai Bizottság is ellenőrizte. A vizsgálat eredménye szerint a Syngenta nem veszélyezteti a két ország vetőmagpiacát, ezért engedélyezték az ügyletet.

Érdekes hírek jelentek meg a német repceolaj előállításával kapcsolatban az utóbbi hetekben. Az EU-ban elsőként és egyelőre egyedüliként Németországban egy új fenntartható energia direktívát vezetnek be 2011. január 1-jén. A szabályozás szerint a biodízel gyártáshoz használt termény csak igazoltan fenntartható (például nem vágnak ki esőerdőt területnyerés miatt) farmokról származhat. Az új irányelv megnehezíti a repceolajgyárak helyzetét, mert nem dolgozhatnak majd fel más EU-s országból származó repcemagot a fenntarthatósági igazolás hiánya miatt. Németország évente 2 millió tonna repcemag importra szorul és az idei 5,7 millió tonna termés 80%-ára adtak ki fenntarthatósági igazolást. A szabályozásból eredő kínálati hiányt várhatóan az élelmiszeriparral közösen oldják meg a biodízelgyárak. Az étolaj előállítására nem érvényes a direktíva, így a szokásos 2 millió tonna importot élelmezési célra használhatják fel, és a termésem pedig osztozik majd a két szektor. Ez persze nem működik ilyen egyszerűen a valóságban, mert logisztikai és adminisztrációs szempontból is nehéz feladat.

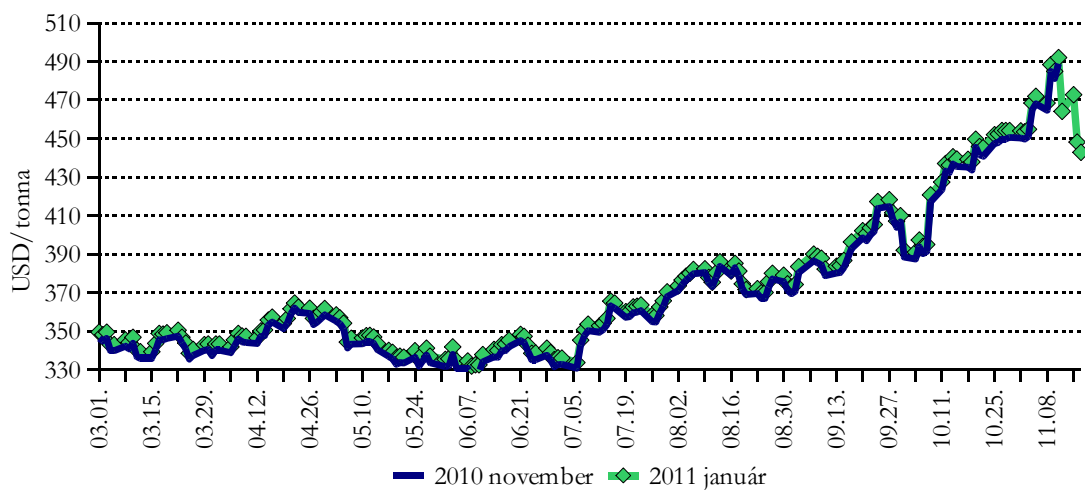
Hazai körkép

Az MgSzH jelentése szerint november 15-ig a napraforgó 98%-át (973 ezer tonna) takarították be Magyarországon. A termésátlag 1,972 t/ha volt. A hátralévő 7 ezer hektár termésmennyiségével sem éri el várhatóan az országos termés az 1 millió tonnát, amire 2003 óta nem volt példa. A gyenge termés a tőzsdei jegyzésekben és a termelői árakban is érezteti hatását. A BÉT-en a napraforgómag decemberi jegyzése 128 ezer Ft/tonna, a márciusi jegyzése 131 ezer Ft/tonna volt november közepén. A nemzetközi árcsökkenéseket egyelőre nem követte a BÉT áruszekciója, mert a hazai piaci viszonyok voltak a meghatározók az utóbbi hetekben. A napraforgómag ára viszont az aratás befejeztével lassan elérheti a csúcst, igaz szeptember elején még 100 ezer Ft/tonna körüli árra lehetett számítani, de a nem várt gyenge termés felhajtotta az árakat. A BÉT-en a napraforgómagot márciusi lejáratra 105 ezer Ft/tonnán jegyezték 2007 novemberében, a 142 ezer Ft/tonnás csúcspontot 2008 februárjában érte el a jegyzés. Ez a majd 40%-os további áremelkedés idén már nem valószínű a napraforgómag árában.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

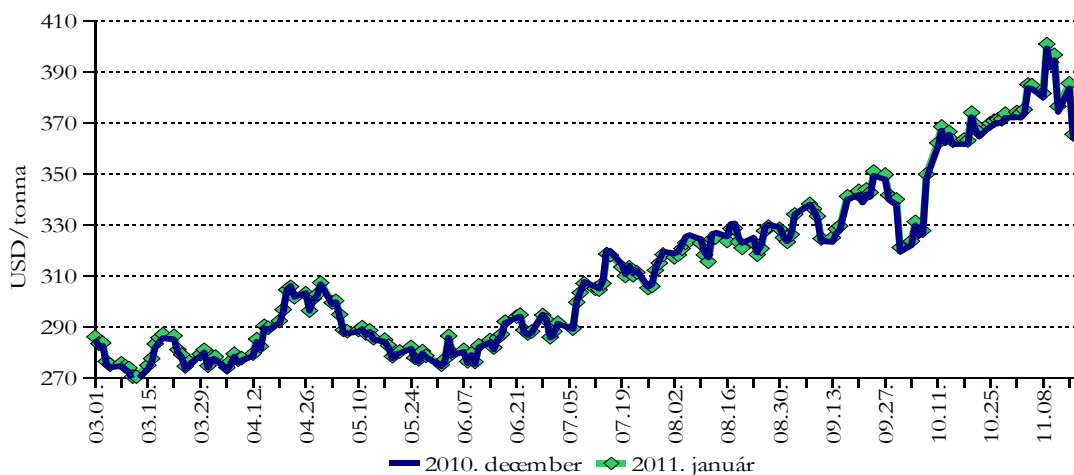

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

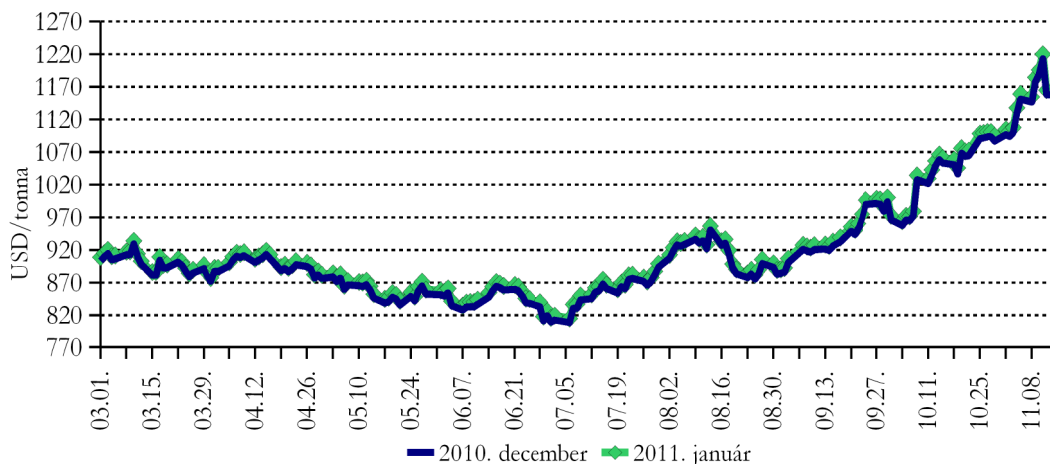
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

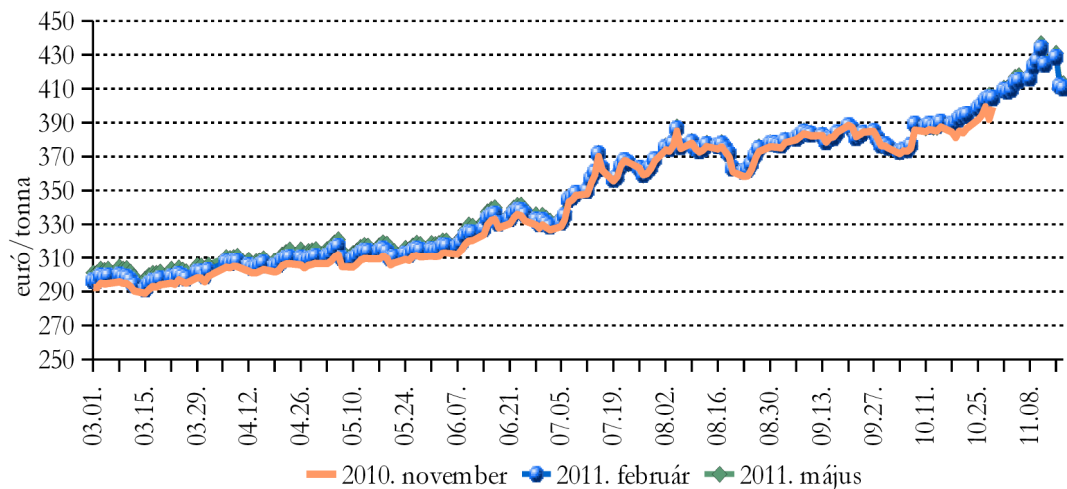
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

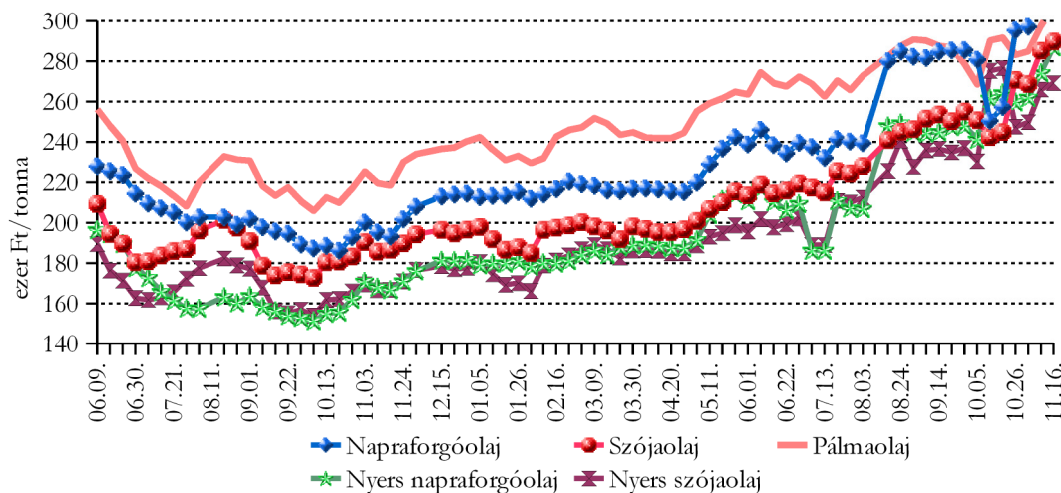
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

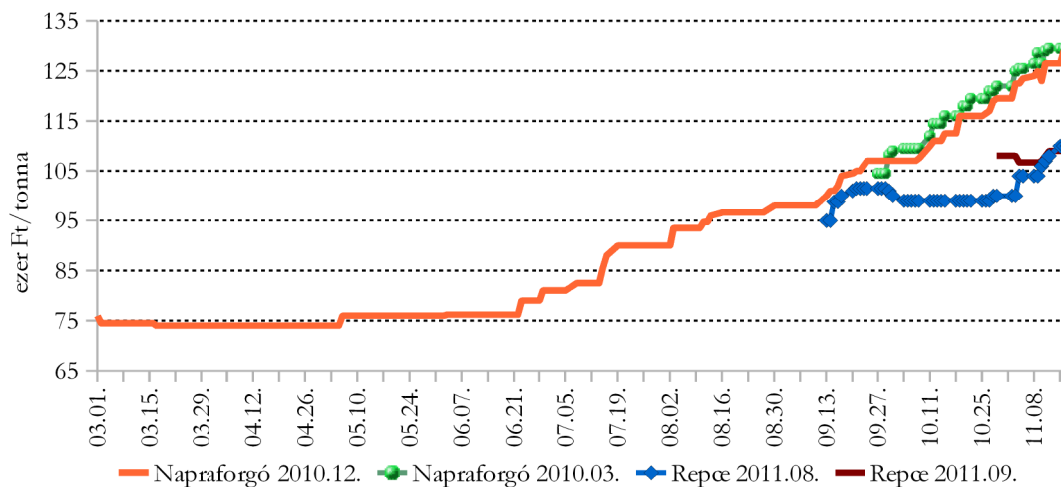
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti
Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2009. október	2010. szeptember	2010. október	2010. október/2009. október [%]	2010. október/2010. szeptember [%]
Ipari napraforgómag	tonna	291 455	67 369	281 312	96,52	417,57
	Ft/tonna	56 093	84 155	89 478	159,52	106,32
Repce	tonna	21 688	52 656	18 165	83,75	34,50
	Ft/tonna	66 442	96 601	93 925	141,36	97,23
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	457	31	-	6,74
	Ft/tonna	-	257 855	268 422	-	104,10
Napraforgódara	tonna	14 807	12 428	14 620	98,74	117,64
	Ft/tonna	27 601	38 534	42 860	155,28	111,23
Nyers repceolaj	tonna	6 574	5 120	4 060	61,75	79,29
	Ft/tonna	160 454	224 429	222 229	138,50	99,02
Repcedara	tonna	7 447	9 840	8 310	111,60	84,46
	Ft/tonna	30 447	37 856	37 977	124,73	100,32

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-11-02	-	-	261 980	-	-
	2010-11-09	-	-	274 263	-	-
	2010-11-16	-	-	287 139	-	-
Repceolaj	2010-11-02	245 570	284 319	-	-	230 985
	2010-11-09	254 363	288 698	-	-	234 147
	2010-11-16	253 693	290 598	-	-	-
Szójaolaj	2010-11-02	220 180	-	249 795	211 851	-
	2010-11-09	241 516	-	266 014	232 676	-
	2010-11-16	231 739	-	269 149	223 944	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

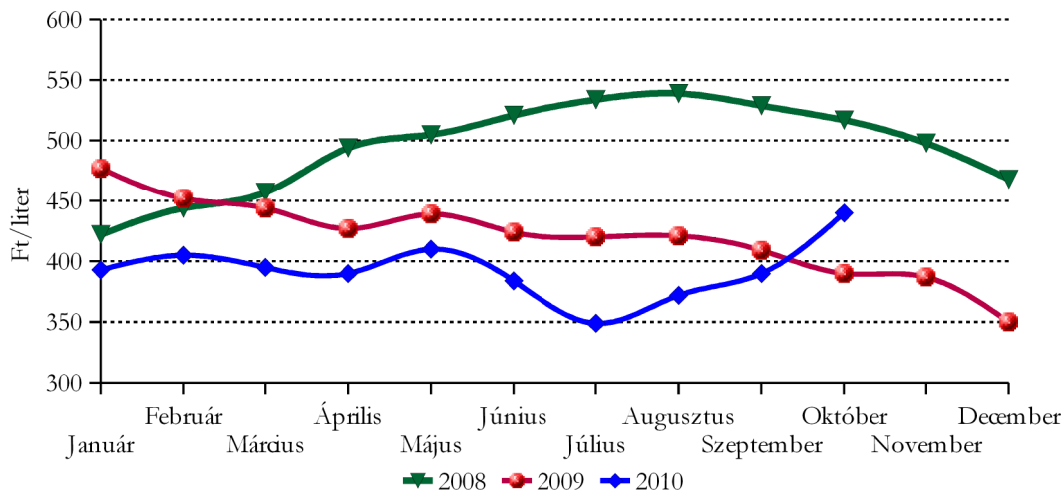
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-11-02	-	135 286	99 324	95 138
	2010-11-09	-	139 336	116 854	105 003
	2010-11-16	-	142 499	117 623	-
Napraforgódara**	2010-11-02	-	54 463	55 870	45 593
	2010-11-09	-	52 770	52 928	-
	2010-11-16	-	-	56 044	-
Repce	2010-11-02	111 095	115 129	99 324	96 023
	2010-11-09	116 441	118 189	112 730	93 531
	2010-11-16	113 995	118 106	113 472	-
Repcedara**	2010-11-02	-	57 952	55 180	39 164
	2010-11-09	-	58 106	52 928	38 533
	2010-11-16	-	59 154	56 044	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Magyarország bioüzemanyag termelése

Az EU-ban a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának elsődleges célja az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése. Az EU a kiotói jegyzőkönyv 1997-ben történő aláírásával vállalta, hogy az üvegházhatású gázkibocsátást a 2008 és 2012 között az 1990-es bázisévhez viszonyítva 5,2%-kal csökkenti (Az EU-15 tagállamai 8%-os, Magyarország 6%-os felajánlást tett). A közlekedési ágazat több mint 30%-kal részesedik a Közösség végső energiafelhasználásából, ez a gazdasági növekedés következményeként még nőhet, ami további szén-dioxid kibocsátással járhat.

A közlekedési ágazat környezetbarát üzemanyag ellátási biztonságára és a megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzésére irányuló törekvések tükröződnek vissza a bioüzemanyagok, illetve más megújuló üzemanyagok használatának előmozdításáról szóló 2003/30/EK irányelvben. Az Unió az irányelvben 2010-ig a bioüzemanyagoknak a fosszilis energiahordozókba történő 5,75%-os bekeverési arányát tűzte ki célul.

A 2010. évet követő további feladatokat az Európai Parlament és Tanács a megújuló energiaforrásból előállított energiatámogatásról szóló 2009/28/EK irányelvben határozta meg. Az irányelv a bioüzemanyagok és a folyékony bio-energiahordozókra vonatkozó fenntarthatósági kritériumok szempontjából nem tesz különbséget a Közösség határain belül vagy kívül megtermelt alapanyag vagy előállított bioüzemanyag között. A bioüzemanyagok és a folyékony bio-energiahordozók használatából eredő üvegházhatású gázkibocsátás megtakarításnak 2017-ig legalább 35%-nak, és 2017. január 1-től legalább 50%-nak kell lennie.

Az 2003/30/EK irányelv 2010-ig 5,75%, a 2009/28/EK irányelv pedig 2020-ig 10% biokomponens bekeverési arány elérését írja elő az üzemanyagokban. Az elvárásoknak valamennyi tagállamnak, tehát Magyarországnak is meg kell felelnie.

Magyarországon a bioüzemanyag részaránya a fosszilis hajtóanyagban 2009-ben 3,75%, 2010-ben 4,8% volt.

A 2009. évi teljes közlekedési üzemanyag értékesítés és a forgalomba hozott kevert vagy tisztá bioüzemanyagok részaránya

	Liter	Sűrűség (kg/m ³)	Ezer tonna	Energiatartalom (TJ)
Benzin	2 025 618 195	785	1 590	68 375
Gázolaj	3 454 498 935	845	2 919	125 519
Üzemanyagok összesen	5 480 117 130		4 509	193 894
Ebből biokomponensek:				
Bioetanol	98 741 630	794	78	2 117
Biodízel	157 813 204	883	139	5 156

Forrás: Magyarország 2009. évre vonatkozó, a 2003/30/EK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése alapján előírt jelentése.

Magyarország az Európai Unió döntéseivel összhangban a bioüzemanyagok és egyéb megújuló üzemanyagok közlekedési célú felhasználására vonatkozó nemzeti célkitűzésekről szóló 2233/2004 (IX. 22.) Korm. határozatban és a bioüzemanyagok gyártásának fejlesztéséről és közlekedési célú alkalmazásának ösztönzéséről szóló 2058/2006 (III. 27.) Korm. határozatban megfogalmazta a forgalomba hozott közlekedéscélú hajtóanyagokban a biokomponensek részarányának növelésére irányuló törekvést. A bioüzemanyagok termelésének és a feldolgozó kapacitásának fejlesztési szükségességét a 2058/2006-os kormányhatározat fogalmazza meg.

Már 2006 őszén több mint 20 helyszínen 7,5 millió tonna kukorica és 1 millió tonna búza feldolgozására alkalmas üzem létesítését jelentették be. A tervezett üzemek alapanyaga elsősorban kukorica és repcemag volt. Az elképzelésekből azonban akkor csak kevés valósult meg. Az építkezésektől legtöbbször azért álltak el, mert 2007-ben a magyar bioetanol előállítás legfontosabb alapanyagának, a kukoricának az ára jelentősen emelkedett. A következő két évben a kukorica termelői ára jelentősen csökkent, 26 ezer Ft/t körül alakult. Az idei év első felében 30 ezer Ft/t volt a kukorica ára, de a csapadékos időjárás okozta kedvezőtlen terméskilátások következtében, a 33. héttől már meghaladta a 40 ezer Ft-ot.

A Hungrana Szabadegyházi üzemét 2008-ban adták át. A brit-amerikai Eastarch és az osztrák Agrana cég tulajdonában lévő üzem napi 3000 tonna kukorica feldolgozására alkalmas.

A Dunaföldvári Pannonia Ethanol Zrt. alapkövét két évvel később, 2010 augusztusában tették le. Az üzemet az amerikai Fagen Inc. és ír partnere, az Ethanol Europe Ltd. magyar leányvállalata, a Pannonia Ethanol Zrt. építi. Az üzem indulását 2011 végére ütemezik. Évente 575 ezer tonna kukorica felvásárlásával számolnak, amelyből 240 millió liter etanolt állítanak elő.

Kabán és Dunaalmáson már 2006-ban is tervezték egy-egy bioetanol-üzem építését. Az eredeti elképzelések szerint a kabai üzem 288 ezer tonna, a dunaalmási üzem 340 ezer tonna kukorica feldolgozására lenne alkalmas. A kormány a 60/2010 (III.18.) rendelete a Duna-Etanol Zrt. Dunaalmáson és a 61/2010 (III.18.) rendelete az EM-Bioetanol Kft. Kaba város határában épülő

bioetanol üzemeket kiemelt nagyberuházásnak minősítette. A kivitelezést jelenleg a pénzügyi erőforrások hiánya akadályozza.

Az országgyűlés elfogadta az Unió által meghatározott célkitűzésekkel összhangban a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gázkibocsátásának csökkentéséről szóló 2010. évi CXVII. számú törvényt, amely november 18-án a Magyar Közlöny 176. számában kihirdetésre került. A törvény kimondja: „A Magyar Köztársaság területén a megújuló energiaforrásokból előállított energiának a közlekedés valamennyi formájában felhasznált részaránya a közlekedési célra felhasznált végső energiafogyasztás legalább 10%-a, amely részarányt 2020-tól teljesíteni kell”.

A motorbenzint és gázolajat forgalomba hozó üzemanyag-forgalmazó a bioüzemanyagot úgy köteles forgalomba hozni, hogy az általa havi szinten forgalomba hozott biokomponens mennyisége elérje a Kormány rendeletében meghatározott kötelező részarányt.

Az EU előírásaival összhangban az üzemanyag-forgalmazó 2020. december 31-ig köteles az Európai Unió aktusában meghatározott kiinduláshoz képest 6%-kal csökkenteni az üzemanyagból vagy más közlekedési célú energiatermékből származó energiaegységre számított üvegházhatású gázkibocsátás mértékét.

Magyarország az Unió rendelkezéseivel összhangban további lépéseket tesz annak érdekében, hogy a fosszilis energiahordozókba a biokomponensek 10%-os bekeverési arányát biztosítani tudja, és ezzel a közlekedési ágazat szén-dioxid kibocsátását csökkentse.

Az üzemanyagcélra előállított, hatályos magyar szabvány szerint az E85-ös termék legalább 70%, legfeljebb 85% bioetanol tartalmazhat. A bioüzemanyagban alkalmazott alkohol tisztábban ég, nehézfémektől mentes, 27%-kal alacsonyabb a szén-monoxid, 20%-kal a kén-monoxid és 5%-kal a nitrogén-oxid kibocsátása.

Az üzemanyag forgalmazók már 2010-ben is több mint 200 hazai kútnál kínálták a biokomponenseket tartalmazó üzemanyagokat.

Az E85-ös termék ára a töltőállomásokon 230-250 Ft/liter, a 95 oktánszámú benziné 310-340 Ft/liter között alakult 2010-ben. Az autótulajdonosok 25-30%-kal olcsóbban tankolhatták az E85-ös terméket, mint a 95-ös oktánszámú benzint. Az E85-ös termékkel ugyan 10-20%-kal kevesebb utat lehet megtenni, mint a benzinnel, de még így is jól járnak az autótulajdonosok.

Felhasznált irodalom:

Jövőre 120 millió eurós bioetanol-üzem startol Dunaföldváron. 2010. augusztus 23. Heti Világgazdaság

A 2009. évre vonatkozó jelentés a közlekedési ágazatban a bioüzemanyagok, illetve a megújuló üzemanyagok használatának előmozdításáról szóló 2003/30/EK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése alapján.

T/1243. számú törvényjavaslat a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gázkibocsátásának csökkentéséről. 2010. szeptember

Autópiac 2010. 19.

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/28/EK irányelve (2009. április 23.) a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről. Official Journal L140.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>